

۱۰۰ ایده برای آموزش
رشد فردی، اجتماعی و هیجانی

جو دیت تونیس

ترجمه
نورعلی سربند
و

نگین سبکتکین

۱۰۰ ایده برای آموزش
رشد فردی، اجتماعی و هیجانی

جویدیت توثیتس

ترجمه

مورعلی خواجوند و نگین سبکتکین

تولید و نشر پژوهش و فرهنگ

با همکاری: کبریا شاهپری

چاپخانه ستاره سبز

پوست چرمی

سال انتشار: ۱۳۸۸

صحافی: تک

شمارگان: ۱۰۰۰

شماره ثبت: ۱۴۵۲۹۵۷

شماره کتابخانه ملی: ۴۴۷۴۹۱۰

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۸۴۱-۱-۳

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

www.pjfarzan.com

pjfarzan@gmail.com

تهران، خیابان انقلاب، میدان فردوسی، کوچه پارس، کوچه جهانگیر، مجتمع یاس، واحد ۱۰ غربی

تلفن: ۶۶۷۳۹۶۳۶

سرشناسه	نوئیس جهیت Judith Iwaniec
عنوان و نام پدید آور	۱۰۰: ایده برای آموزش رشد فردی، اجتماعی و هیجانی / جودیت نوئیس / ترجمه نورعلی خواجوند، نگین سبکتکین
مشخصات نشر	تهران: پژواک فرزانه، ۹۵
مشخصات ظاهری	۲۱۶ صفحه
شابک	۹۷۸۶۰۰۹۶۸۴۱-۱-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیبا	
موضوع	مهارت های اجتماعی در کودکان -- راهنمای آموزشی (دوران اولیه کودکی) -- فعالیت های فوق برنامه
رده بندی کنگره	HQ۷۸۳/ت۹۴ ص ۴ ۱۳۹۵
رده بندی دیویی	۳۰۳/۳۲
شماره کتاب شناسی ملی:	۴۴۷۴۹۱۰

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
۱۹	بخش ۱: از تولد تا یازده ماهگی
۲۱	ایده ۱: امنیت و احساس آرامش
۲۲	ایده ۲: گفت‌وگو با کودک
۲۴	ایده ۳: در آغوش گرفتن کودک
۲۶	ایده ۴: بازی کودکانه
۲۸	ایده ۵: احساس آب و هوا به کودک
۳۰	ایده ۶: جلب توجه و محتویات داخل کیف
۳۲	ایده ۷: پوشیدن لباس
۳۴	ایده ۸: تولید ملودی آه‌های آب
۳۶	ایده ۹: نگاه کردن به توپ
۳۸	ایده ۱۰: هاکی - هوکی برای بچه‌ها
۴۰	ایده ۱۱: نشانه‌ها
۴۲	ایده ۱۲: وقت رفتن به رخت‌خواب
۴۳	بخش ۲: هشت تا بیست ماهگی
۴۵	ایده ۱۳: قایم شدن و حرف زدن
۴۷	ایده ۱۴: ساختن پل
۴۹	ایده ۱۵: گام‌های کوچک، اما مهم
۵۱	ایده ۱۶: شوخ‌طبعی
۵۳	ایده ۱۷: ساختن آشیانه
۵۵	ایده ۱۸: خواباندن کودکان نوپا
۵۶	ایده ۱۹: حامی کوچولو
۵۷	ایده ۲۰: پیدا کردن عروسک

۵۸	ایده ۲۱: شرطی کردن کودک
۶۰	ایده ۲۲: گروه کودکان
۶۲	ایده ۲۳: پیدا کردن حقیقت دیگر
۶۴	ایده ۲۴: تشخیص تفاوت‌ها
۶۶	ایده ۲۵: جمع‌وجور کردن
۶۷	ایده ۲۶: دوست من، سلام
۶۹	بخش ۳: شانزده تا بیست و شش ماهگی
۷۱	ایده ۲۷: خواباندن نوزاد
۷۳	ایده ۲۸: عروسک بیمار
۷۵	ایده ۲۹: عصیان‌خوشمزه
۷۷	ایده ۳۰: کلاه جدید
۷۹	ایده ۳۱: موقعیت‌های تازه
۸۱	ایده ۳۲: آب و هوا
۸۳	ایده ۳۳: لباس رسمی
۸۵	ایده ۳۴: احساس عمل به یک گروه
۸۷	ایده ۳۵: میکروب‌زدایی
۸۹	ایده ۳۶: قطعه گمشده
۹۱	ایده ۳۷: غذا دادن به پرندگان
۹۳	ایده ۳۸: بازدید از باغ
۹۵	ایده ۳۹: میدان تمرین
۹۷	ایده ۴۰: تحسین دیگران
۹۹	ایده ۴۱: نصب طرح‌ها
۱۰۱	ایده ۴۲: حس مالکیت
۱۰۳	بخش ۴: بیست و دو تا سی و شش ماهگی
۱۰۵	ایده ۴۳: جنگ با میکروب‌ها
۱۰۸	ایده ۴۴: خرگوش غمگین
۱۰۹	ایده ۴۵: دور انداختن وسایل اضافی
۱۱۱	ایده ۴۶: شکایت به سرآشپز

۱۱۳	ایده ۴۷: جور بودن
۱۱۵	ایده ۴۸: دست به دست کردن عروسک
۱۱۷	ایده ۴۹: وسایل مورد علاقه من
۱۱۹	ایده ۵۰: تقویت حافظه
۱۲۱	ایده ۵۱: شامپانزه جور
۱۲۳	ایده ۵۲: بلندگو و شرح موقعیت‌ها
۱۲۴	ایده ۵۳: همکاری با دیگران
۱۲۵	ایده ۵۴: تهیه هدیه
۱۲۷	ایده ۵۵: رنگ‌ها
۱۲۸	ایده ۵۶: بازی مشارکتی
۱۳۰	ایده ۵۷: شکر و قلب‌ها
۱۳۲	ایده ۵۸: بدن من
۱۳۳	ایده ۵۹: داشته‌های کمدان
۱۳۴	ایده ۶۰: خدا حافظ میکس
۱۳۷	بخش ۵: سی تا پنجاه ماهگی
۱۳۹	ایده ۶۱: توانایی انتخاب
۱۴۱	ایده ۶۲: دکمه پخش
۱۴۳	ایده ۶۳: لیست خرید
۱۴۵	ایده ۶۴: عبور از چراغ سبز
۱۴۷	ایده ۶۵: اجبی مجبی لانرجی
۱۴۸	ایده ۶۶: قواعد و دستورالعمل‌های رفتاری
۱۵۰	ایده ۶۷: لذت بردن
۱۵۱	ایده ۶۸: وسایل مشترک
۱۵۳	ایده ۶۹: موسیقی
۱۵۵	ایده ۷۰: خانواده دوست‌داشتنی
۱۵۷	ایده ۷۱: تفاوت‌های فرهنگی
۱۵۸	ایده ۷۲: ریختن آشغال در سطل زباله
۱۶۰	ایده ۷۳: مهربانی با حیوانات

۱۶۲	ایده ۷۴: آشفته‌گی
۱۶۴	ایده ۷۵: قول‌ها
۱۶۶	ایده ۷۶: گروه کودکان موفرفری
۱۶۸	ایده ۷۷: خندیدن
۱۶۹	ایده ۷۸: سنت‌ها
۱۷۰	ایده ۷۹: تفاوت‌ها
۱۷۲	ایده ۸۰: همکاری با دوستان
۱۷۵	بخش ۶: چهل تا شصت ماهگی به بالا
۱۷۷	ایده ۸۱: تحمل باخت
۱۷۹	ایده ۸۲: صف ایستادن
۱۸۱	ایده ۸۳: انتقال احساس
۱۸۲	ایده ۸۴: قضاوت‌های مثبت و منفی
۱۸۴	ایده ۸۵: مراسم ازدواج در فرهنگ‌های مختلف
۱۸۶	ایده ۸۶: شعرخوانی
۱۸۸	ایده ۸۷: پذیرش شیران
۱۹۰	ایده ۸۸: ساختن کتب‌های آکادمی
۱۹۱	ایده ۸۹: پاکیزگی
۱۹۳	ایده ۹۰: تعلق به یک‌دیگر
۱۹۵	ایده ۹۱: تدی درمانده
۱۹۶	ایده ۹۲: سهم کردن دیگران
۱۹۸	ایده ۹۳: دانه‌های برف، چرخ و جارو
۲۰۰	ایده ۹۴: خانم لیلی پیر
۲۰۲	ایده ۹۵: میمون کوچولو
۲۰۳	ایده ۹۶: پنهان شدن در جای امن
۲۰۵	ایده ۹۷: شعری برای پرنده
۲۰۷	ایده ۹۸: مشاوران خردسال
۲۰۹	ایده ۹۹: دویدن خرگوش‌ها
۲۱۱	ایده ۱۰۰: نور شمع

مقدمه

تجربه‌های سال‌های ابتدایی و آثار مثبت آن از مقوله‌های بسیار مهم در زندگی آدمی است و نقش اساسی در رشد، سلامت فردی، اجتماعی و هیجانی او دارد. در این مرحله سنی توجه به نیازهای هیجانی کودک، رشد عزت نفس، اعتماد به نفس، تقویت ارتباطات و احترام به خود او را در پی خواهد داشت.

وزارت آموزش و مهارت انگلستان^۱ (وزارت کودک، خانواده و مدرسه)، در سال ۲۰۰۷، سندی با نام «چارچوب قانونی سال‌های پایه ابتدایی»، شامل دستورالعمل‌هایی در ارتباط با نحوه مراقبت و پرستاری از کودکان پنج سال و زیر پنج سال را ارائه داده است. در این سند ضمن توجه به توانایی‌ها، رویکردها و دانش این گروه سنی از کودکان، برای تربیت و رشد توانایی‌های آن‌ها، فعالیت‌هایی را برای کسب تجارب مثبت مطرح می‌کند. در این سند تأکید شده است که این فعالیت‌ها باید در برنامه روزانه کودکان گنجانده شوند.

بیشتر مقوله‌های مطرح در حوزه رشد فردی، اجتماعی و هیجانی، به لحاظ ماهیت، قابل طرح در پنج حوزه دیگر یادگیری (سال‌های پایه ابتدایی)

1. The Department for Education and Skills

2. He Department for Children, Families and Schools

هم هستند. این پنج حوزه عبارتند از:

- (۱) ارتباط، زبان، ادبیات
- (۲) حل مسئله، استدلال و حساب
- (۳) دانش و درک جهان
- (۴) رشد جسمانی
- (۵) رشد اخلاقی

بهارت‌های مهمی مانند برقراری ارتباط، سهیم شدن با دیگران، رعایت نوبت و سرپشتنداری، در حوزه رشد فردی، اجتماعی و هیجانی قرار می‌گیرد. این مهارت‌ها با بهره‌گیری از حس شنیداری، گرایش به برابری جنسیتی، اجتماعی، فرهنگی و جسمی را تقویت می‌کند.

هدف «قانون ناهانی پایه ابتدایی» در حوزه رشد فردی، اجتماعی و هیجانی، ایجاد تعادل و حمایت کودک به سوی کامل شدن از همان سال‌های ابتدایی است. حوزه رشد فردی، اجتماعی و هیجانی خود به شش زیرمجموعه تقسیم می‌شود، که در ادامه به توضیح مختصر در مورد هر یک از آنها می‌پردازیم.

نگرش و گرایش

- تصور شخص از خود مانند موجودی مستقل و منحصر به فرد
- ابراز علاقه، بیزاری و اولویت‌ها
- رشد استقلال و خودباوری
- احساس راحتی برای آزمودن فعالیت‌های ناآشنا.
- داشتن انگیزه کافی برای مداومت در انجام امور
- اعتماد به نفس و عزت نفس

- احساس امنیت در برقراری ارتباط با اعضای خانواده
- داشتن اعتماد به نفس کافی برای ابراز علاقه‌ها، کنجکاری پیرامون خود و تلاش برای غلبه بر چالش‌ها
- تلاش برای دیده شدن و مورد تأیید قرار گرفتن
- برقراری ارتباط
- تعامل فعال با بزرگسالان و سایر کودکان
- انعطاف‌پذیری در مقابل نیازهای دیگران
- انتظار کشیدن، سهم شدن با دیگران، رعایت نوبت و درک اهمیت این سه مقوله در رفتار اجتماعی
- بها دادن به خود و توجه به بهزیستی

رفتار و خویشن‌داری

- سازگاری با رویدادهای روزمره و پاسخ‌دادن به انتظارات رفتاری ساده
- فراگیری نحوه توجه به دیگران، سایر موجودات زنده و محیط زیست
- همراه با رشد آگاهی نسبت به تأثیرات بالقوه اعمال و حرکات دیگران

خودمراقبتی

- ابراز نیازها و علایق
- اشتیاق به غذا
- علاقه به افزایش استقلال در ارتباط با مراقبت و بهداشت فردی
- احساس رضایتمندی نسبت به موفقیت‌های خود

اجتماعی شدن

- داشتن تصویری مثبت از خود

• درک تفاوت‌ها و شباهت‌های جسمی و ذهنی که موجب تمایز و پیوند شخص با دیگران می‌شود.

• مشارکت در فعالیت‌های روزمره خانوادگی و مراسم سنتی

• شناخت افراد و مکان‌ها از طریق حوزه‌های مختلف زندگی‌شان

کاربرد کتاب

این کتاب برای کمک به کسانی به رشته تحریر در آمده است که به کودکان اهمیت داده و در پی دست یافتن به گنجینه‌ای از ایده‌های ساده و کاربردی هستند. بالاخص آن‌هایی که در حوزه فعالیت خود، با ارتقای رشد فردی، اجتماعی و سبانی کودکان سر و کار دارند. ایده‌ها تعمداً به گونه‌ای انتخاب و طراحی شده‌اند که جالب، سرگرم کننده و تکرارپذیر باشند. زمانی که کودکان با تکرار به استقلال می‌رسند، کارهای روزمره برای آن‌ها ساده‌تر می‌شود و در کل اعتماد بنفس بیشتری کسب می‌کنند.

از آنجایی که در تمام ایده‌های مطرح شده در کتاب، به بیش از یک جنبه پرداخته شده، منطقی است که تقسیم‌بندی فصل‌های کتاب بر مبنای گروه‌های سنی و نه بر حسب جنبه‌ها باشد. هر یک از ایده‌ها به آن‌ها می‌پردازند، باشد. دسته‌بندی کودکان به شش گروه سنی (که در برخی از موارد با یک‌دیگر هم‌پوشانی دارند)، مستقیماً بررفته از تقسیم‌بندی مورد استفاده از «ایده‌های پایه اولیه» بوده‌اند و در مورد هر یک موضوعات استفاده می‌شوند. در سال‌های بین تولد تا پنج سالگی، کودک با رشد فوق‌العاده‌ای مواجه است. هم‌پوشانی ذاتی که میان گروه‌های سنی وجود دارد، اجازه می‌دهد تا بسیاری از ایده‌های مطرح شده در این کتاب با اندکی تغییر به سادگی برای سایر گروه‌های سنی قابلیت کاربرد داشته باشند.

نحوه طرح ایده‌ها:

تعداد افراد گروه

در بسیاری از موارد می‌توان تعداد افراد گروه را تغییر داد. برای نمونه در کتاب از عبارت «هر تعداد که لازم بدانید» و «یک گروه کوچک» به فراوانی استفاده شده است؛ با این وجود، واژه «انفرادی» زمانی به کار برده شده است که مشارکت صرفاً یک کودک، بیش‌ترین تأثیر را خواهد داشت.

تمرکز بر

جنبه‌های پوشش داده شده (EYFS) «سال‌های اولیه پایه» در هر ایده، اغلب ذیل عنوان «تمرکز بر» آمده است.

مقدمات / وسایل مورد نیاز

منظور حداقل زمان و وسایل مورد نیاز برای ماده‌سازی هر یک از ایده‌ها.

اطلاعات بیش‌تر

بدیهی است که برای ایجاد خلاقیت در هر ایده، می‌توانید از تجربیات خود نیز استفاده کنید. در جایی که لازم باشد، ایده‌های دیگری پیشنهاد و ذیل برخی از ایده‌ها اضافه شده است.

نکته کلیدی

گرچه نگارنده گاهی به خطرات و تهدیدات برخی از فعالیت‌ها اشاره کرده است، اما می‌پذیرد که هر کس کودک خود را بهتر می‌شناسد و بهتر می‌تواند توانایی‌های او را پیش‌بینی کند.

سخن آخر

به کودکان کمک کنید که از اشتباهات خود درس بگیرند و نکات مثبتی بیاموزند و به این نتیجه برسند که شکست هم می‌تواند مفید باشد. حتی اگر تلاش کودکان به ثمر نرسد، باز هم آن‌ها را تشویق کنید. در صورت امکان فرصت‌هایی را برای برقراری ارتباط نزدیک بین کودکان مهیا سازید و به آن‌ها نشان دهید که چگونه به دیگران تعامل کنند و همزمان از بازی‌های فردی نیز لذت ببرند. باید به کودکان کمک کنیم تا گلیم خود را از آب بیرون بکشند و به آن‌ها نشان دهیم که این راه‌ها تا چه حد می‌توانند برای آن‌ها مفید و کارآمد باشند؛ اگر با دقت به حرکات کودکان گوش کنیم و با رفتار خود نشان دهیم که چگونه می‌توان به دیگران گوش داد، آنگاه بهترین تجربه‌ها را برای کودکان فراهم کرده‌ایم تا از آن طریق، احساس قدرت کرده و نسبت به خود حس مثبتی داشته باشند.

افراد مهم در زندگی کودکان نقش الگو را بازی می‌کنند و بهترین تجربه‌های سال‌های اولیه زندگی را برایشان رقم خواهند گذاشت. این جایگاه و نقش آفرینی، مسئولیت آن‌ها را دو چندان خواهد کرد.